

28. Kaupunginkirjasto ¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1960 huoltopääll. Kössi Kulo puheenjohtajana, prof. Elsa Bruun varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä opett. Inkeri Airola, opett. Johannes Koivu, fil.maist. Kaarlo Lausti, os.siht. Eva Sallavo, fil.maist. Maija Savutie-Myrsky, fil.maist. Jarl Tallqvist ja rva Sirkka Valvanne. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli kaup.joht. Arno Tuurna.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 12 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 294 pykälää. Saapuneita kirjelmia oli 559 ja lähetettyjä 361.

Lautakunnan lopulliset päätökset. Kertomusvuoden aikana tehdyistä lopullisista päätöksistä mainittakoon: työaikojen järjestely pääkirjastossa ja Kallion sivukirjastossa (24. 2. 62 §); eräiden sivukirjastojen aukioloaikojen supistaminen kesäaikana (18. 5. 131 §); Kaarelan sivukirjaston kaluston tilaaminen (18. 5. 138 §); jaoston asettaminen tutkimaan järjestelytoimiston suorittamaa kaupunginkirjaston rationalisointitutkimusta (15. 6. 157 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: kaupunginkirjaston 100-vuotispäivän viettoa (23. 3. 81, 82 §, 15. 6. 166 §); yhden siivoojan viran lakkauttamista 1. 7. lukien (20. 4. 98 §); eräiden sivukirjastojen aukioloaikoja koskevan päätöksen alistamista kaupunginhallituksen tutkittavaksi (20. 4. 103 §); Keski-Kaarelan sivukirjaston sivukirjastonhoitajan (21. pl.) ja tp.kirjastoamanuenssin (18. pl.) virkojen perustamista 1. 9. lukien sekä määrärahan myöntämistä ko. tarkoitusta varten (20. 4. 105 §, 15. 6. 160 §); uuden huoneiston hankkimista Eteläistä sivukirjastoa varten (24. 8. 197 §); sairaalasivukirjaston osaston perustamista Hesperian sairaalaan (24. 8. 204 §); Kallion sivukirjaston talonmies-lämmittäjän tehtävien hoitamista (24. 8. 208 §); lisätilan hankkimista Munkkiniemen sivukirjastolle (16. 12. 283 §); valokuvamenetelmän kokeilemistä pääkirjaston lasten lainausosastolla (16. 12. 292 §).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin asioista, jotka koskivat: vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintöä (21. 1. 27 §); kaupunginkirjaston apulaiskirjastonjohtajan viran täyttämistä sekä sen johdosta tehtyjä valituksia (24. 2. 48 §, 18. 5. 133, 134 §); avustusten myöntämistä lautakunnan valvonnan alaisille yleishyödyllisille yrityksille ja laitoksille (23. 3. 84 §); Kallion sivukirjaston talonmies-

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja kaupunginkirjaston toimintakertomuksen eripainoksessa.

lämmittäjän tehtävien suorittamista koskevan lautakunnan päätöksen alistamista kaupunginhallituksen tutkittavaksi sekä talonmies-lämmittäjän asuntokysymystä (20. 4. 102 §, 24. 8. 200 §); kaupunginkirjaston hankintojen ylärajan määräämistä (18. 5. 135 §); avustuksen myöntämistä v:ksi 1961 Kirjoja Sokeille -nimiselle yhdistykselle (15. 6. 156 §); Helsingin yliopistollisen keskussairaalan sairaalakirjastotoiminnan ottamista kaupunginkirjaston hoidettavaksi (15. 6. 159 §, 16. 12. 293 §); Taka-Töölön sivukirjastorakennuksen luonnospiirustusten hyväksymistä ja sokeain äänikirjaston sijoittamista ko. rakennukseen (15. 6. 161 §); työsopimussuhteessa olevien kirjastovirkailijoiden käyttämistä viransijaisuustehtävissä (24. 8. 191 §) sekä sairaalasivukirjaston osaston perustamista Hesperian sairaalaan (16. 12. 291 §).

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuonna perustettiin Kaarelan sivukirjastoon tp. sivukirjastonhoitajan ja tp. kirjastoamanuenssin virat.

Kertomusvuoden päättyessä oli kaupunginkirjaston palveluksessa 169 vakinaista viranhaltijaa ja 16 tp. viranhaltijaa sekä 7 työsopimussuhteessa olevaa kuu-kausipalkkaista työntekijää. Tuntipalkkaisia kirjastoapulaisia oli vuoden kuluessa työssä 25 767 t ja muita tuntipalkkaisia työntekijöitä yhteensä 16 323 t.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat viranhaltijat: toimistoapulaisiksi Guy Rostedt 1. 2. lukien; tp. järjestelyapulaisiksi Eva Kajander, opiskelunneuvojaksi kirjastoaman. Helena Kanerva, järjestelyapulaisiksi yliopp. Riitta Kuoppamäki ja kirjastoamanuenssiksi yliopp. Leena Linnovaara 1. 3. lukien; toimistoapulaisiksi Eero Heinonen ja järjestelyapulaisiksi yliopp. Ulla Mattsson 1. 6. lukien; Pasilan sivukirjaston sivukirjastonhoitajaksi fil.kand. Eila Jalkanen 1. 7. lukien; kirjastoamanuensseiksi fil.kand. Aira Lehtinen ja yliopp. Kari Turunen sekä tp. järjestelyapulaisiksi ylioppilaat Mirja Wegelius 1. 8. lukien ja Veikko Paakkunainen 1. 10. lukien; kirjastoamanuensseiksi fil.kand. Benita Kock ja yliopp. Ilkka Ryömä 1. 11. lukien; järjestelyapulaisiksi Risto Elfving, yliopp. Aulikki Haaman, fil.kand. Kirsti Koskimies, tp. järjestelyapulaisiksi yliopp. Terttu Mäki ja tp. kirjastoamanuenssiksi fil.kand. Teuvo Rasku 1. 12. lukien. Kaupunginhallitus valitsi 7. 4. toisen apulaiskirjastonjohtajan virkaan fil.kand. Eila Wirilan.

Seuraavat henkilöt siirtyivät eläkkeelle: Pasilan sivukirjastonhoit. Margaretha Hagman 23. 4.; siivooja Ida Ikonen 29. 4.; kirjastoamanuenssit Päivi Lausti 1. 5. ja Kielo Cajander 30. 6. lukien.

Virkaero myönnettiin järjestelyapul. Simo Siveniukselle 1. 3., toimistoapul. Guy Rostedtille 1. 4., tp. järjestelyapul. Eva Kajanderille 1. 9., järjestelyapulaisille Riitta Kuoppamäelle 15. 9. ja Uula Eroselle 1. 10., kirjastoaman. Leena Linnovaaralle 21. 10. ja järjestelyapul. Ilkka Ryömälle 1. 11. lukien.

Kaupunginkirjaston palveluksessa oleville myönnettiin sairauden, tapaturman ja synnytyksen vuoksi virkavapautta yhteensä 2 864 päivää.

Opintoja ja tutkimustyötä varten myönnettiin palkatonta virkavapautta vähintään kuukauden pituiseksi ajaksi seitsemälle kaupunginkirjaston viranhaltijalle.

Kirjaston 100-vuotisjuhla. Kirjasto vietti 100-vuotisjuhlaansa 8. 10. Juhlapäivänä olivat sekä pääkirjasto että sivukirjastot suljettuina, jotta henkilökunta kokonaisuudessaan olisi päässyt osallistumaan juhlatilaisuuksiin.

Juhlapäivä aloitettiin pääkirjastossa klo 10—12, jolloin onnitteluja ottivat vastaan kirjastolautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, kirjastonjoht. Uuno Saarnio sekä apulaiskirjastonjohtajat Sven Hirn ja Eila Wirla. Helsingin kaupungin onnittelut esittivät kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Teuvo Aura, ylipormestari Lauri Aho ja apul.kaup.joht. Eino Uski. Pohjoismaisten pääkaupunkien kirjastojen onnittelut esittivät kirjastonjohtajat Henrik Hjartøy (Oslo), Gert Hornwall (Tukholma) ja Carl Thomsen (Kööpenhamina). Saksan Liittotasavaltaa edusti konsuli Heinz Naupert ja Ranskaa kulttuuriattashea G. Bourgeois. Lisäksi kävivät juhlivaa kirjastoa onnittelemassa valtion kirjastotoimikunnan ja kirjastotoimiston, Suomen Kirjastoseuran, lukuisten kirjastojen, kustantajien, kirjakauppojen ja yhdistysten edustajat sekä eräitä yksityishenkilöitä.

Helsingin yliopiston juhlasalissa alkoi klo 13.30 päiväjuhla, johon osallistui runsaasti kutsuvieraita, mm. yliopiston rehtori Edwin Linkomies, ylipormestari Aho, Kööpenhaminan, Oslon ja Tukholman kaupunginkirjastojen johtajat, kaupunginvaltuuston jäseniä, kaupungin eri hallinnonhaarojen sekä maamme kirjastotoiminnan ja sivistysjärjestöjen edustajia. Tilaisuudessa oli läsnä kirjaston henkilökunta miltei kokonaisuudessaan sekä eläkkeellä olevia viranhaltijoita. Kutsukortteja päiväjuhlaan jaettiin myös kirjastonkäyttäjille pääkirjaston ja sivukirjastojen välityksellä.

Helsingin Teatteriorkesteri johtajanaan kapellimestari Ulf Söderblom soitti aluksi Sibeliuksen All'overturan, jonka jälkeen ylipormestari Aho puhui esittäen Helsingin kaupungin onnittelut ja kiitokset 100-vuotiaalle kirjastolle. Oopperalaulaja Veikko Tyrväisen esitettyä yksinlaulua säestäjänään Cyril Szalkiewicz piti kirjastonjoht. Saarnio juhlaesitelmän aiheesta »Kirjaston synty ja olemus». Helsingin Teatteriorkesterin soitettua Sibeliuksen Suite Champêtren opetusministeri Heikki Hosia esitti valtiovallan tervehdyksen. Pohjoismaisten vieraiden puolesta puhui kirjastonjoht. Hjartøy. Lopuksi kuultiin Jorma Pukkilan johtaman Kansalliskuuron esityksiä. Tilaisuus päättyi Maamme-lauluun.

Juhlatilaisuuden jälkeen oli Kaupungintalossa kaupungin vastaanotto, jossa isäntänä toimi ylipormestari Aho. Vieraiden kiitoksen esitti yliopiston rehtori Linkomies.

Muista kirjaston 100-vuotisjuhliin liittyvistä tilaisuuksista mainittakoon pääkirjastossa 5. 10. järjestetty tiedotustilaisuus lehdistön, radion ja television edustajille sekä pohjoismaisten vieraiden kunniaksi 7. 10. Kaupunginkellarissa tarjottu päivällinen, johon osallistui vieraiden lisäksi kirjastolautakunta kokonaisuudessaan sekä kaupungin ja kirjaston edustajia. Isäntänä toimi apul.kaup.joht. Uski. 17. 10. oli Kaupungintalossa tilaisuus, jossa Kielin kaupungin edustajat kaupunginjoht. Anne Brodersen ja kaupunginkirjaston joht. Herbert Reier luovuttivat kaupunginkirjastolle kaupunkinsa lahjana Goethen kootut teokset alkuperäispainoksena. Luovutus-tilaisuuden jälkeen tarjottiin vieraille sekä kaupungin ja kirjaston edustajille lounas ylipormestari Ahon toimiessa isäntänä.

Lukuisat sekä koti- että ulkomaiset kirjastot, yhteisöt ja järjestöt sekä myös yksityishenkilöt muistivat juhlivaa kirjastoa adresseilla, onnittelusähkeillä ja kirjalahjoituksilla. Erityisesti mainittakoon Akateemisen kirjakaupan, Kirjaliike Oy:n, Suomalaisen kirjakaupan, British Council'in ja Saksan Liittotasavallan kaupallisen edustuston kirjalahjoitukset.

Kirjastolautakunta julkaisi 100-vuotisjuhlan johdosta kirjasen »Helsingin kaupunginkirjasto 1860—1960», jossa esiteltiin kirjaston toimintaa. Teksti oli sekä suomen- että ruotsinkielinen, lisäksi englanninkielinen lyhennelmä tekstistä. Kuva-tekstit olivat kaikilla kolmella kielellä. Sen toimittivat Sirkka-Liisa Meri, Sven Hirn ja Bo Carpelan. Taitto ja kansilehti olivat taiteilija Martti Mykkäsen. Kirjasesta otettiin yhteensä 4 000 kpl:n painos ja sitä levitettiin koti- ja ulkomaille.

Juhlapäivän johdosta oli sanoma- ja aikakauslehdissä runsaasti kirjastoa, sen historiaa ja nykyistä toimintaa sekä myös tulevaisuuden suunnitelmia koskevia kirjoituksia. Suomen Televisiossa ja Tesvisiossa esitettiin kirjaston toimintaan liittyvää ohjelmaa, samoin Yleisradion päivänpeili-lähetyksessä.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. Kirjaston 100-vuotisjuhlan johdosta Saksan Liittotasavallan kaupallisen edustuston kutsumana kirjastonjoht. Saarnio teki 11.—29.11. vierailumatkan seuraaviin Saksan kaupunkeihin: Köln (yliopiston- ja kaupunginkirjastot sekä kansankirjasto), Bonn (yliopistokirjasto, ulkoasiainministeriön kirjasto ja poliittinen arkisto, kaupunginkirjasto ja -arkisto sekä kansankirjasto), Bremen (valtion- ja kaupunginkirjastot), Hamburg (kaupunginkirjasto) sekä Kiel (kaupunginkirjasto).

Ruotsissa, Kungälvissä, pidettyyn pohjoismaiseen kirjastonhoitajien jatkokouluun 27. 5. — 9. 7. osallistuivat vs. opiskelunneuvoja Mirjam Nyberg ja osastonhoit. Kaija Salonen.

Kirjastonhoit. Gun Forslund oli opintomatkalla Yhdysvalloissa 1. 9. alkaen osallistuen Denverin yliopiston kirjastokoulun kursseihin.

Suomen Kirjastoseuran 31.3.—1.4. järjestämille Kirjan-päiville osallistui suuri osa henkilökunnasta. Esitelmää ja alustuksia ko. tilaisuudessa pitivät seuraavat viranhaltijat: fil.lis. Raili Kauppi, fil.maist. Ulla Lehtonen, fil.lis. Sirkka-Liisa Meri ja fil.maist. Eila Wirla.

Koulutustoiminta. Kirjaston koulutusasiamiehenä toimi kirjastonhoit. Sirkka-Liisa Meri. Koulutustoimikunnan järjestämälle kunnallishallinnolliselle B-kurssille osallistui 2 viranhaltijaa, toimistoteknilliselle kurssille samoin kaksi viranhaltijaa sekä kaksi vahtimestaria vahtimestarien kurssille.

Vierailut ja kirjaston esittelyt. Kirjaston 100-vuotisjuhlan johdosta kävi kirjastossa tavallista enemmän sekä koti- että ulkomaisia vieraita. Tukholman, Oslon ja Kööpenhaminan kaupunginkirjastonjohtajat tutustuivat pääkirjastoon; jälkimmäiset lisäksi Herttoniemen, Kaarelan ja Porolahden sivukirjastoihin. Kielin kaupunginjohtaja ja kaupunkikirjastonjohtaja vierailivat pääkirjastossa, Kallion, Lauttasaaren ja Porolahden sivukirjastoissa sekä Auroran sairaalakirjastossa. Kiinteistölautakunnan puheenjohtaja O. Ehrströmin johtama 6-henkinen hälsingborgilainen kunnallisvaltuuskunta, johon kuului mm. kirjastolautakunnan puheenjohtaja Einar Swensson ja kaupunginkirjastonjoht. Bengt Hallvik, tutustui Kaarelan, Käpylän, Oulunkylän ja Porolahden sivukirjastoihin. Muista ulkomaisista vierailijoista mainittakoon Göteborgin kaupunginkirjastonjoht. Sigurd Möhlenbrock, jolle esiteltiin pääkirjastoa sekä Kallion, Käpylän ja Porolahden sivukirjastoja, kirjastonjoht. Iraj Afshar Teheranista ja tri Groh Prahasta. Porolahden sivukirjastossa kävi useita arkkitehtiryhmiä mm. Neuvostoliitosta, Puolasta ja Saksasta.

Britannian suurlähetystön kulttuuriedustaja mr Davis kävi tutustumassa pääkirjastoon sekä Kallion ja Lauttasaaren sivukirjastoihin. Saksan Liittotasavallan

kulttuuriedustaja Paul Kurbjuhn vieraili pääkirjastossa. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijat tutustuivat Kallion sivukirjastoon sekä Laakson sairaalakirjastoon. Valtion Poliisikoulun kaksi kurssia oli opintokäynnillä Kallion sivukirjastossa. Pääkirjastoa ja useita sivukirjastoja esiteltiin lukuisille opettajiensa johdolla opintokäynnillä oleville kansa- ja oppikoululuokille. Lauttasaaren sivukirjastossa vierailivat Suomalaisen Naisliiton opintopäivien osanottajat, ryhmä Rauman kaupunginvaltuuston edustajia sekä useita kotimaisia kirjastonhoitajia. Töölön sivukirjastoa esiteltiin Helsingin kaupungin ja Valtion sairaanhoitokoulujen oppilaille, jotka tutustuivat myös sairaalasivukirjaston eri osastoihin. Laakson sairaalakirjastossa esiteltiin kuukausittain sairaalakirjastotyön periaatteita sairaanhoito- ja diakonissaoppilaille. Nikkilän sairaalakirjastossa esiteltiin sairaalakirjastotoimintaa psykiatriselle alalle erikoistuville sairaanhoitajille sekä mielisairaanhoito- ja sairaanhoito-oppilaille. Svenska Medborgarhögskolanin kirjastokurssin osanottajat olivat Marian sairaalakirjastossa opintokäynnillä. Vartiokylän sivukirjastoon tutustuivat Rauman seminaarin kirjastoa suunnitteleva arkkitehti sekä Loviisan kaupunginkirjastonjohtaja.

Porolahden sivukirjastossa järjestettiin työväenopiston yhteiskuntapiirin aloitteesta esittelytilaisuus paikkakunnan asukkaille. Porolahden kansakoululla paikkakunnan nuorisolle järjestetyn eri sivistysjärjestöjen toimintaa esittelevän tilaisuuden yhteydessä esiteltiin myös kirjastoa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia rakentamaan vapaa-ajan viettoon.

Lauttasaaren sivukirjastoa esiteltiin Suomen Televisiossa 31. 3. ja 14. 9.

Uudet sivukirjastot ja lisätilat. Kaarelan sivukirjasto aloitti toimintansa 10. 10. Pinta-alaltaan 232 m²:n suuruinen, kahdessa tasossa oleva kirjastohuoneisto sijaitsi Kannelmäen kansakoulussa. Kirjaston sisustuksen suunnitteli arkkitehti Anja Jämsä. Kirjasto oli avoinna arkipäivisin klo 10—20.

Töölön sivukirjaston käyttöön saatiin rakennuksen alakerrassa kaksi pientä huonetta, jotka kunnostettiin lastenosastoksi. Osastoa varten hankittiin uudet kirjahyllyt ja kortistolaatikot. Entinen lastenosasto järjestettiin lähivarastoksi ja työhuoneeksi.

Porolahden sivukirjaston varastotila saatiin keskuskirjavaraston käyttöön. Sinne hankittiin tarkoituksenmukaiset varastohyllyt, joihin sijoitettiin vanhempaa ruotsin- ja vieraskielistä kaunokirjallisuutta yhteensä n. 4 000 nidettä.

Korjaustyöt ja kaluston uudistukset. Pääkirjastossa ja useissa sivukirjastoissa suoritettiin tavanomaisia korjaus- ja maalaustöitä, kaluston kunnostamista ja vähäisiä kaluston täydennyshankintoja. Pääkirjaston suomenkielisen kirjallisuuden lainausosaston yhteyteen liitetyn entisen työhuoneen sisustus uusittiin. Vartiokylän sivukirjaston sisustustyöt saatiin loppuunsaoritetuiksi ja Kallion sivukirjaston vahtimestarin virka-asuntoon hankittiin sähköliesi. Maunulan sivukirjaston lastenosastosta erotettiin osa pieneksi työhuoneeksi.

Näyttelyt ja kirjallisuusesittelyt. Tieteen ja taiteen eri aloja koskevia näyttelyitä sekä kotimaisen ja maailmankirjallisuuden klassikkojen tuotannon esittelyjä järjestettiin pääkirjaston lainausosastoilla, Kallion sivukirjaston aikuisten lainausosastolla sekä yläaulassa, Töölön sivukirjaston lainausosastolla sekä eteisaulassa, Eteläisessä, Haagan, Herttoniemen, Kulosaaren, Lauttasaaren, Malmin, Maunulan, Munkkiniemen, Pakilan, Pasilan, Pitäjänmäen, Tapanilan, Toukolan, Vallilan ja Vartio-

kylän sivukirjastoissa. Pääkirjaston suomenkielisen kirjallisuuden lainausosastolla järjestettiin »Viikon kirja» -esittelyjä. Malmin sivukirjastossa eriaiheisia ikkunäyttelyitä. Näyttelyiden ja kirjallisuusesittelyjen aihevalinnassa kiinnitettiin erikoista huomiota ajankohtaisiin tapahtumiin ja merkkipäiviin. Lasten ja nuorten osastoilla järjestettiin vastaavanlaisia esittelyjä ja näyttelyitä pääkirjastossa sekä Eteläisessä, Herttoniemen, Kallion, Lauttaraaren, Oulunkylän, Töölön ja Vallilan sivukirjastoissa. Pääkirjastossa sekä Kallion ja Toukolan sivukirjastoissa järjestettiin pienimpiä kirjastonkäyttäjää varten vaihtuvia kuvanäyttelyitä.

Tietokilpailut ja satutunnit. *Kallion sivukirjaston* lasten ja nuorten lukusalissa järjestettiin kaksi tietokilpailusarjaa, joihin kumpaankin sisältyi viisi eri tietokilpailua. Kevätkauden kilpailusarjan aiheena oli Afrikan maantiede, historia, eläimistö ja poliittiset olot; syyskauden kilpailuaiheena oli vanhan ajan ja keskiajan kulttuurihistoria. Osanottajia oli kevätkaudella 100, syyskaudella 142. Satutunteja pidettiin yhteensä 26. Niissä oli kuulijoina keskimäärin 23 lasta. *Herttoniemen sivukirjastossa* järjestettiin kolme tietokilpailua. Aiheina olivat luonnon, kotikaupungin ja tieteen merkkimiesten tuntemus. Osanottajia oli keskimäärin 30. *Lauttasaaren sivukirjastossa* järjestettiin käsikirjaston hakuteosten käyttöä opettava kilpailusarja. Aiheena oli Keski-Euroopan historia, maantiede ja kirjallisuus maittain. Osanottajia oli 169. Helmi - maaliskuun aikana kirjailija Kaija Pakkanen piti viikottain satutunnin aiheena »Mitä metsässä tapahtuu». Osanottajia oli keskimäärin 35. *Malmin sivukirjastossa* järjestettiin seitsemän tietokilpailua eläin- ja maantieteellisistä aiheista. Osanottajia oli 74, keskimäärin 23.

Sairaalakirjastotoiminta. Malmin sairaalakirjaston toiminta-aikoja lisättiin kahdesta 5-tuntisesta päivästä kolmeen päivään viikossa. Laakson sairaalakirjastoon hankittiin sairaalaan perustettujen ns. kokeiluosastojen kirjalainausta varten oma kirjakokoelma, jota säilytettiin erillisissä kaapeissa ja josta ei lainattu varsinaisille tuberkuloosiosastoille

Uudet toimintamuodot. Keväällä perustettiin ruotsinkielisten lastenkirjojen siirtokirjakokoelma. Siirtokirjoja lähetettiin kaikkiin sivukirjastoihin ja kokoelmia vaihdettiin sopivin väliajoin. Toimintaa johdettiin sivukirjastokeskuksen välityksellä.

Porolahden sivukirjastossa järjestettiin huhtikuussa kirjailijamatinea, jossa esiintyi paikkakunnan kirjailijoita, mm. Merja Otava kertoi palkintokirjansa »Priskan» syntyvaiheista. Yleisöä oli n. 90 henkeä.

Lauttasaaren sivukirjastossa järjestettiin 14. 9. kirjallisuusesittely suorana lähetksenä Suomen Television kautta. Esiintyjinä olivat lausuntataiteilija Helena Futtari, lehtori Saga Huttunen, fil.maisterit Inkeri Hämäläinen, Tauno Liukko ja Ritva Rainio, pastori Yrjö Salo sekä kirjastonhoit. Terttu Liukko.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 21 682 loppuunkulunutta nidosta, joista 9 189 pääkirjaston, 3 123 Kallion, 2 545 Töölön, 681 Vallilan, 58 Käpylän, 217 Eteläisen, 1 028 Pasilan, 26 Toukolan, 391 Haagan, 821 Herttoniemen, 321 Maunulan, 234 Kulosaaren, 189 Lauttasaaren, 542 Munkkiniemen, 373 Malmin, 190 Oulunkylän, 417 Pakilan, 17 Puistolän, 634 sairaala-, 195 Tapanilan, 248 Pitäjänmäen, 150 Vartiokylän, 44 Pukinmäen, 6 Suomenlinnan, 5 Porolahden, 3 Kaarelan ja 35 poliisilaitoksen sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloiitiin 58 470 uutta nidettä. Näistä tuli 11 751 pääkirjastoon, 6 440 Kallion, 3 948 Töölön, 2 423 Vallilan, 1 965 Käpylän, 1 943 Eteläisen, 549 Pasilan, 810 Toukolan, 1 828 Haagan, 2 504 Herttoniemen, 527 Kulo-saaren, 2 316 Lauttasaaren, 2 048 Munkkiniemen, 1 095 Malmin, 651 Oulunkylän, 845 Pakilan, 855 Puistolan, 3 663 sairaala-, 859 Tapanilan, 1 098 Pitäjänmäen, 642 Vartiokylän, 599 Pukinmäen, 1 308 Maunulan, 402 Suomenlinnan, 1 135 Porolahden, 290 Vallisaaren, 5 927 Kaarelan ja 49 poliisilaitoksen sivukirjastoon.

Hankittu kirjallisuus jakaantui kielen mukaan seuraavalla tavalla: suomenkieli-nen 43 053, skandinaavinen 8 070 ja muunkielinen kirjallisuus sekä kuvateokset 7 347, eli yhteensä 58 470 nidettä.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 712 333 ja lopussa 749 121 nidosta. Viimeksi mainituista oli 492 086 eli 65.7 % suomenkielistä, 195 511 eli 26.1 % skandinaavista ja 61 524 eli 8.2 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 280 908 245 mk:ksi ja päättyessä 317 827 421 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuus- luokka		Nidoksia	%
000	Ensyklopedia.....	15 676	2.1
100	Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	23 535	3.1
200	Uskonnot, mytologia	14 516	1.9
300	Yhteiskuntatiede	24 211	3.2
400	Maantiede, matkat, kansatiede	36 760	5.0
500	Matematiikka, luonnontieteet.....	28 305	3.7
600	Lääketiede, tekniikka, talous	41 102	5.5
700	Taide, liikuntakasvatus	39 085	5.2
800	Kirjallisuushistoria, kielitiede	37 721	5.0
900	Historia, elämäkerrat, sukututkimus.....	43 757	5.8
0—9	Kaunokirjallisuus	301 169	40.2
I	Uskonnot	7 537	1.0
II	Historia, arkeologia ja elämäkerrat	19 131	2.6
III	Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	7 817	1.1
IV	Romaanit, kertomukset ja sadut	28 787	3.8
V	Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuushistoria ja taide	22 566	3.0
VI	Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	7 678	1.1
VII	Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja ta- lous	11 872	1.6
VIII	Kielitiede	1 699	0.3
IX	Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urhei- lu sekä muut sekalaiset aineet	11 303	1.5
X	Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet ym.)	24 894	3.3
		749 121	100.0

Luokkiin I—X sijoitetut kirjat on hankittu ennen v. 1941 ja käsitelty vanhan luokitusjärjestelmän mukaan.

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

Lainauspaikka	1960		1959		Lainauspaikka	1960		1959	
	Nidok- sia	%	Nidok- sia	%		Nidok- sia	%	Nidok- sia	%
Pääkirjasto	236 808	31.6	235 391	33.0	Oulunkylän	9 655	1.3	9 046	1.3
Sivukirjasto:					Pakilan	7 740	1.0	7 306	1.0
Kallion	119 402	15.9	115 047	16.1	Puistolan	6 688	0.9	5 746	0.8
Töölön	46 460	6.2	44 525	6.3	Sairaala-	36 277	4.8	34 370	4.8
Vallilan	35 193	4.7	33 503	4.7	Tapanilan	7 665	1.0	7 002	1.0
Käpylän	37 419	5.0	35 492	5.0	Pitäjänmäen ...	7 362	1.0	6 301	0.9
Eteläinen	23 308	3.1	21 528	3.0	Vartiokylän	6 951	0.9	6 404	0.9
Pasilan	10 903	1.5	11 396	1.6	Pukinmäen	5 168	0.7	4 424	0.6
Toukolan	9 626	1.3	8 175	1.2	Maunulan	9 826	1.3	7 709	1.1
Haagan	16 165	2.2	14 670	2.1	Suomenlinnan ...	3 769	0.5	3 276	0.5
Herttoniemen ..	17 075	2.3	14 239	2.0	Porolahden	8 151	1.1	5 723	0.8
Kulosaaren	9 599	1.3	11 169	1.6	Vallisaaren	1 319	0.2	1 028	0.1
Lauttasaaren ...	30 836	4.1	28 457	4.0	Kaarelan	5 994	0.8	30	0.0
Munkkiniemen ..	24 674	3.3	23 134	3.2	Palokunnan	—	—	2 314	0.3
Malmin	13 438	1.8	13 327	1.9	Poliisilaitoksen .	1 650	0.2	1 601	0.2
					Yhteensä	749 121	100.0	712 333	100.0

Lainaaajien lukumäärä:

	1960	1959	1958	1950
Aikuisia	78 609	76 371	71 990	48 690
Lapsia	23 641	26 365	25 895	12 379
Yhteensä	102 250	102 736	97 885	61 069

Kirjalahjat ym. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Belgian suurlähetystö; Britannian suurlähetystö; Intian pääkonsulaatti; Itävallan lähetystö; Japanin lähetystö; Kanadan suurlähetystö; Kuuban tasavallan opetusministeriö; Puolan kansantasavalta; Saksan Liittotasavallan Kaupallinen Edustusto ja Saksan Liittotasavallan liittohallituksen lehti- ja tiedotusvirasto; Tšhekkoslovakian suurlähetystö; Yhdysvaltain tiedotustoimisto; Baselin kaupungin tilastotoimisto; Christian Science Society; Frederiksbergin kaupunginkirjasto; Gesellschaft für Kulturelle Verbindungen mit dem Ausland, Berlin; Göteborgin Yliopiston kirjasto; Halmstadin kaupunginkirjasto; Höganäs-Billesholms Aktiebolag; Malmön kaupunginkirjasto; The Rosicrucian Order, California; Tukholman kaupunginkirjasto; Uppsalan Yliopiston kirjasto; Graafinen keskusliitto; Helsingin kaupunginarkisto; Kulutusosuuskuntien Keskusliitto; Lahden kaupunginkirjasto; Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko; Optisen alan liitto; RUK:n Oppilaskunta, Hamina; Suomen Kultaseppien liitto; Suomen Rauhanpuolustajat; Suomen Tieyhdistys; Suomi-Kiina seura; Suomi-Neuvostoliitto-seura; Tampereen kaupunginhallitus; Turun kaupungin tilastotoimisto; ulkoasiainministeriö; Jorma Aintila; Rolf Back; Fernand Puissant Baeyens, Belgia; Siiri Borg; A. U. Brown, USA; Alfrede Comes, Brasilia; Maria af Enehjelm; Georg Grigorkoff; Hilja Hellén; Aino Karimo; Kerttu Koskimies; Daisy Lindqvist; Martta Lundström; Tyyne Luoma; Kerttu Manninen; Arvid Paasonen; Erkki Poroila; Eeva Pukki; Kalle Saastamoinen; Hilja Suhonen ja Inkeri Virta. Fanny Ruusuvuoren perikunta lahjoitti kirjastonhoito. Ruusuvuoren Helsinki-mitalin Eteläiseen sivukirjastoon.

Aukioloajat. Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön, Vallilan, Eteläisen, Haagan, Herttoniemen, Kaarelan ¹⁾, Lauttasaaren, Munkkiniemen, Malmin ²⁾, Pakilan ²⁾, Puistolan ²⁾ ja Tapanilan ²⁾ sivukirjastojen lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20; Pasilan ³⁾, Kulosaaren ³⁾, Pitäjänmäen ³⁾, Oulunkylän ³⁾, Toukolan ³⁾, Pukinmäen ³⁾, Maunulan, Porolahden ja Vartiokylän ³⁾ sivukirjastojen lainausosastot maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18; Suomenlinnan maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 17—20, keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 14—17; Vallisaaren tiistaisin ja perjantaisin klo 18—21.

Sairaalasivukirjasto oli henkilökuntaa varten avoinna Kivelän sairaalassa keskiviikkoisin klo 18—20.30, Marian sairaalassa maanantaisin klo 13.30—20.30, Malmin, sairaalassa tiistaisin klo 14—15, Auroran sairaalassa keskiviikkoisin klo 13—20.30 Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 17.30—20.30 sekä maanantaisin klo 12—16 ja torstaisin klo 14—16 perhehuoltopotilaille.

Juhannus- ja jouluaattoina lainausosastot olivat suljettuina; uudenvuodenaattona avoinna klo 10—15.

Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön ja Käpylän sivukirjastojen opintosalit olivat avoinna sekä arkisin että sunnuntaisin klo 10—22; pääkirjaston ja Kallion sivukirjaston lasten lukusalit olivat avoinna arkisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo 15—20. Pyhä- ja juhlapäivinä opintosalit olivat avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkänäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaina klo 15—20; loppiaisena, kiirastorstaina, vapunaattona, vappuna ja itsenäisyyspäivänä klo 10—20; juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina; uudenvuodenaattona klo 10—15, muina pyhäpäivinä niinkuin sunnuntaisin. Lauttasaaren sivukirjaston opintosali oli avoinna vain arkipäivisin klo 10—20 (suljettuna juhannus- ja jouluaattona).

Sanomalehtisalit olivat avoinna seuraavasti: pääkirjastossa klo 8—21, Kallion sivukirjastossa klo 8—22, Käpylän sivukirjastossa klo 10—22. Vallilan sivukirjastossa arkisin klo 10—20, sunnuntaisin klo 9—15, Eteläisessä sivukirjastossa arkisin klo 8—21, sunnuntaisin klo 9—14, juhannusaattona, juhannuspäivänä ja joulupäivänä suljettuna, muina pyhä- ja juhlapäivinä kuten sunnuntaisin, paitsi niinä juhlapäivinä, jolloin opintosalit suljettiin klo 20, suljettiin myös pääkirjaston, Kallion, Käpylän ja Eteläisen sivukirjaston sanomalehtisalit klo 20, sekä uudenvuodenaattona, jolloin kaikki suljettiin klo 15.

¹⁾ 10. 10. lukien — ²⁾ Aikana 13. 6. — 13. 8. avoinna maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 ja keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18. — ³⁾ Aikana 1. — 31. 7. suljettuina.

28. Kaupunginkirjasto

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1960 ja 1959 oli seuraava:

Lainauspaikka	1960			1959		
	Lainaus-päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden	Lainaus-päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	301	597 229	1 984	300	632 584	2 109
Sivukirjasto:						
Kallion	301	358 831	1 192	300	390 133	1 300
Töölön	301	155 355	516	300	163 510	545
Vallilan	301	116 841	388	300	128 582	429
Käpylän	301	112 347	373	300	120 365	401
Eteläinen	301	88 053	292	300	92 324	308
Pasilan	275	16 938	61	272	16 927	62
Toukolan	275	29 644	108	299	30 449	102
Haagan	301	74 982	249	300	79 096	264
Herttoniemen	301	97 262	323	300	105 785	353
Maunulan	301	59 625	198	300	64 173	214
Kulosaaren	275	16 520	60	271	8 280	31
Lauttasaaren	301	105 716	351	300	106 182	354
Munkkiniemen	301	98 942	328	300	97 817	326
Malmin	301	38 811	129	300	46 420	155
Oulunkylän	275	25 957	94	299	26 457	88
Pakilan	301	33 755	112	300	38 664	129
Puistolan	301	35 163	117	300	36 757	123
Tapanilan	301	32 362	107	300	33 876	113
Pitäjänmäen	275	27 702	100	299	27 606	92
Vartiokylän	275	28 670	104	272	26 939	99
Sairaala-	301	114 354	380	300	117 727	392
Pukinmäen	275	13 684	50	272	13 330	49
Suomenlinnan	301	12 842	43	299	16 024	54
Porolahden	301	50 188	167	299	56 532	189
Vallisaaren	101	2 508	25	100	2 393	24
Kaarelan	68	17 292	254	—	—	—
Poliisilaitoksen	107	663	6	121	902	7
Yhteensä	—	2 362 236	7 848	—	2 479 834	8 266

Aikuisten sekä lasten ja nuorten (alle 14 vuotta) suhteellinen osuus lainausliik-
keeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallinat %	Lasten ja nuorison kirjallinat, %	Lainauspaikka	Aikuisten kirjallinat %	Lasten ja nuorison kirjallinat, %
Pääkirjasto	76.7	23.3			
Sivukirjasto:					
Kallion	67.8	32.2	Oulunkylän	44.2	55.8
Töölön	66.4	33.6	Pakilan	49.1	50.9
Vallilan	62.3	37.7	Puistolan	47.5	52.5
Käpylän	57.0	43.0	Sairaala-	86.3	13.7
Eteläinen	49.7	50.3	Tapanilan	40.4	59.3
Pasilan	52.8	47.2	Pitäjänmäen	49.6	50.4
Toukolan	52.5	47.5	Vartiokylän	38.5	61.5
Haagan	57.9	42.1	Pukinmäen	38.4	61.6
Herttoniemen	54.3	45.7	Suomenlinnan	43.8	56.2
Maunulan	48.5	51.5	Porolahden	44.4	55.6
Kulosaaren	55.3	44.7	Vallisaaren	65.3	34.7
Lauttasaaren	65.2	34.8	Kaarelan	37.1	62.9
Munkkiniemen	59.9	40.1	Poliisilaitoksen	100.0	—
Malmin	52.7	47.3			
			Yhteensä	63.1	36.9
			(1959)	63.4	36.6

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa on otettu huomioon aikuisten sekä lasten ja nuorten kirjallainojen välinen ero:

Lainaus- paikka	Aikuisten kirjallainat					Lasten ja nuorison kirjallainat					Kirjallainat kaikkiaan				
	Kauno- kirjallisuus		Tietokir- jallisuus		Yht.	Kauno- kirjallisuus		Tietokir- jallisuus		Yht.	Kauno- kirjallisuus		Tietokir- jallisuus		Yht.
	luku	%	luku	%		luku	%	luku	%		luku	%	luku	%	
Pääkirjasto ...	250 149	54.6	207 894	45.4	458 043	117 799	84.6	21 387	15.4	139 186	367 948	61.6	229 281	38.4	597 229
Sivukirjasto:															
Kallion	150 281	61.8	92 821	38.2	243 102	100 833	87.1	14 896	12.9	115 729	251 114	70.0	107 717	30.0	358 831
Töölön	62 896	60.9	40 315	39.1	103 184	45 711	87.6	6 460	12.4	52 171	108 580	69.9	46 775	30.1	155 355
Vallilan	46 506	63.9	26 223	36.1	72 729	38 216	86.6	5 896	13.4	44 112	84 722	72.5	32 119	27.5	116 841
Käpylän	39 250	61.3	24 712	38.7	63 962	43 361	89.6	5 024	10.4	48 385	82 611	73.5	29 736	26.5	112 347
Eteläinen	27 957	63.8	15 825	36.2	43 782	35 479	80.1	8 792	19.9	44 271	63 436	72.0	24 617	28.0	88 053
Pasilan	6 041	67.5	2 901	32.5	8 942	7 230	90.4	766	9.6	7 996	13 271	78.3	3 667	21.7	16 938
Toukolan	10 170	65.4	5 381	34.6	15 551	12 622	89.5	1 471	10.5	14 093	22 792	76.9	6 852	23.1	29 645
Haagan	29 834	68.7	13 588	31.3	43 422	28 726	91.0	2 834	9.0	31 560	58 560	78.1	16 422	21.9	74 982
Herttoniemen	35 378	66.9	17 432	33.1	52 810	39 397	88.6	5 055	11.4	44 452	74 775	76.9	22 487	23.1	97 259
Maunulan	20 081	69.4	8 847	30.6	28 928	27 504	89.6	3 193	10.4	30 697	47 585	79.8	12 040	20.2	59 635
Kulosaaren	6 279	68.7	2 862	31.3	9 141	6 691	90.7	688	9.3	7 379	12 970	78.5	3 550	21.5	16 520
Lauttasaaren	41 754	60.6	27 139	39.4	68 893	32 268	87.6	4 555	12.4	36 823	74 022	70.0	31 694	30.0	105 716
Munkkiniemen	37 095	62.6	22 155	37.4	59 250	33 842	85.3	5 850	14.7	39 692	70 937	71.2	28 005	28.8	98 942
Malmin	12 543	61.3	7 922	38.7	20 465	16 164	88.1	2 182	11.9	18 346	28 707	74.0	10 104	26.0	38 850
Oulunkylän	7 534	65.7	3 927	34.3	11 461	13 556	93.5	940	6.5	14 496	21 090	80.8	4 867	19.2	25 957
Pakilan	10 909	65.8	5 659	34.2	16 568	15 473	90.0	1 714	10.0	17 187	26 382	78.1	7 373	21.9	33 760
Puistolan	9 367	56.0	7 341	44.0	16 708	16 466	89.2	1 989	10.8	18 455	25 833	73.5	9 330	26.5	35 185
Sairaala-	59 014	59.8	39 648	40.2	98 698	12 808	81.8	2 848	18.2	15 656	71 822	62.8	42 532	37.2	114 354
Tapanilan	9 304	70.7	3 850	29.3	13 154	17 116	89.1	2 092	10.9	19 208	26 420	81.6	5 942	18.4	32 350
Pitäjänmäen	9 387	68.3	4 346	31.7	13 733	12 831	91.8	1 138	8.2	13 969	22 218	80.2	5 484	19.8	27 702
Vartiokylän	7 388	66.9	3 656	33.1	11 044	16 309	92.5	1 317	7.5	17 626	23 697	82.6	4 973	17.4	28 670
Pukinmäen	3 548	67.5	1 708	32.5	5 256	7 748	91.9	680	8.1	8 428	11 296	82.5	2 388	17.4	13 684
Suomenlinnan	3 766	67.0	1 856	33.0	5 622	6 272	86.9	948	13.1	7 220	10 038	78.1	2 804	21.9	12 842
Porolahden	15 174	68.0	7 117	32.0	22 291	25 450	91.2	2 447	8.8	27 897	40 624	80.9	9 564	19.1	50 188
Vallisaaren	978	59.7	660	40.3	1 638	571	65.6	299	34.4	870	1 549	61.8	959	38.2	2 508
Kaarelan	4 532	72.7	1 877	27.3	6 229	9 656	88.7	1 227	11.3	10 883	14 188	82.0	3 104	18.0	17 292
Poliisilaitoksen	349	52.6	314	47.4	663	—	—	—	—	—	349	52.6	314	47.4	663
Yhteensä	917 437	60.5	598 012	39.5	1 515 449	740 099	87.4	106 688	12.6	846 787	1 657 536	70.2	704 700	29.8	2 362 246
(1959)	969 467	61.7	602 565	38.3	1 572 032	801 937	88.3	105 865	11.7	907 802	1 771 404	71.4	708 430	28.6	2 479 836

Lukusalit olivat avoinna seuraavasti:

Kirjasto		Avoinna päivää	Kirjasto		Avoinna päivää
Pääkirjasto:			Töölö:		
Opintosali		361	Opintosali		361
Sanomalehtisali		361	Vallila:		
Lasten lukusali		361	Sanomalehtisali		361
Sivukirjastot:			Käpylä:		
Kallio:			Opintosali		355
Opintosali		361	Sanomalehtisali		361
Sanomalehtisali		361	Eteläinen:		
Lasten lukusali		361	Sanomalehtisali		361
			Lauttasaari:		
			Opintosali		301

28. Kaupunginkirjasto

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Pääkirjasto	428 350	71.7	139 235	23.3	29 644	5.0	597 229	25.3
Sivukirjasto:								
Kallion	335 171	93.4	21 263	5.9	2 397	0.7	358 831	15.2
Töölön	122 587	78.9	27 305	17.5	5 463	3.6	155 355	6.6
Vallilan	107 422	91.9	8 945	7.6	474	0.5	116 841	4.9
Käpylän	99 464	88.5	9 181	8.2	3 702	3.2	112 347	4.8
Eteläinen	74 758	84.9	12 644	14.3	651	0.8	88 053	3.7
Pasilan	16 302	96.2	624	3.7	12	9.6	16 938	0.7
Toukolan	26 277	88.6	3 072	10.4	295	1.0	29 644	1.2
Haagan	66 886	89.2	7 657	10.2	439	0.6	74 982	3.2
Herttoniemen	88 628	91.1	7 676	7.9	958	1.0	97 262	4.1
Maunulan	55 176	92.5	4 286	7.2	163	0.3	59 625	2.5
Kulosaaren	9 633	58.3	6 466	39.1	421	2.6	16 520	0.7
Lauttasaaren	81 485	77.1	21 126	20.0	3 105	2.9	105 716	4.5
Munkkiniemen	81 007	81.9	15 630	15.8	2 305	2.3	98 942	4.2
Malmin	37 130	95.7	1 552	4.0	129	0.3	38 811	1.6
Oulunkylän	22 512	86.7	3 208	12.3	237	1.0	25 957	1.1
Pakilan	33 234	98.4	435	1.3	86	0.3	33 755	1.4
Puistolan	32 660	92.9	2 098	6.0	405	1.1	35 163	1.5
Sairaala-	99 935	87.4	12 326	10.8	2 093	1.8	114 354	4.8
Tapanilan	30 140	93.1	2 168	6.7	54	0.2	32 362	1.4
Pitäjänmäen	23 745	85.7	3 785	13.7	172	0.6	27 702	1.2
Vartiokylän	26 762	93.3	1 806	6.3	102	0.4	28 670	1.2
Pukinmäen	12 966	94.7	718	5.3	—	—	13 684	0.6
Suomenlinnan	12 743	99.2	99	0.8	—	—	12 842	0.5
Porolahden	47 152	94.0	2 752	5.5	284	0.5	50 188	2.1
Vallisaaren	2 423	96.6	85	3.4	—	—	2 508	0.1
Kaarelan	15 520	89.7	1 700	9.8	72	0.5	17 292	0.8
Poliisilaitoksen	652	98.3	11	1.7	—	—	663	0.1
Yhteensä	1 990 720	84.3	317 853	13.4	53 663	2.3	2 362 236	100.0
(1959)	2 093 963	84.4	334 192	13.5	51 679	2.1	2 479 834	100.0

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1960 ja 1959 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opintosalit	Sanomalehtisalit	Lasten lukusalit	Käyntejä kaikkiaan	Päivää kohden
Pääkirjasto (I, II)	105 182	128 547	35 126	268 855	745
Sivukirjasto:					
Kallion	40 989	173 089	71 717	285 795	792
Töölön	19 573	—	—	19 573	54
Vallilan	—	60 597	—	60 597	168
Käpylän	7 908	40 804	—	48 712	135
Eteläinen	—	71 337	—	71 337	198
Lauttasaaren	24 611	—	—	24 611	82
¹⁾ Yhteensä	198 263	474 374	106 843	779 480	2 159
1959 (opintosalit)	55 182				
(lukusalit)	122 514	606 205	439 735	1 223 636	3 389

¹⁾ V. 1960 tilastotiedot ainoastaan niistä kirjastoista, joissa on erilliset lukusalit.

Kertomusvuonna tuli kirjastoon 548 eri aikakauslehteä, joista 103 saatiin lahjoina. Aikakauslehtien kokonaismäärä oli 1 559 kpl. Eri sanomalehtiä tuli 78, näistä lahjoja 2. Yleisön käytössä olleiden sanomalehtien kokonaismäärä oli 401 kpl.

Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä		Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl		luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	336	348	57	79	Sairaalasivu-				
Sivukirjasto:					kirjasto:				
Kallio	161	177	75	91	Kivelä	6	8	4	18
Töölö	87	87	—	—	Nikkilä	7	24	6	60
Vallila	71	73	27	31	Sielullisesti sairaiden hoitolaitokset	8	19	4	12
Käpylä	71	76	27	29	Malmi	3	3	—	—
Eteläinen	65	71	26	33	Laakso	1	1	5	36
Pasila	14	14	—	—	Aurora	10	30	—	—
Toukola	41	41	—	—	Tapanila	14	14	1	1
Haaga	55	55	—	—	Pitäjänmäki	32	32	3	3
Herttoniemi	50	53	—	—	Vartiokylä	26	26	—	—
Maunula	26	26	1	1	Pukinmäki	8	8	1	1
Kulosaari	35	35	—	—	Suomenlinna	15	15	—	—
Lauttasaari	99	101	2	2	Porolahti	42	44	—	—
Munkkiniemi	55	55	—	—	Poliisilaitos	9	9	—	—
Malmi	39	39	—	—					
Oulunkylä	28	28	—	—					
Pakila	22	22	4	4					
Puistola	25	25	—	—					

Kerhotyö. Vuoden aikana toimivat seuraavat kirjastokerhot: pääkirjastossa filosofian ja logiikan kerhot, kirjallisuuserho, cercle de la littérature française ja circulo Español; Kallion sivukirjastossa kirjallisuuserho, psykologian kerho ja musiikkikerho; Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen kirjastokerho sekä Nikkilän sairaalakirjastossa kirjastokerho ja musiikkikerho potilaille.

P ä ä k i r j a s t o. *Filosofian kerhon* puheenjohtajana toimi prof. Uuno Saarnio. Kerho kokoontui 47 kertaa, ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 19 henkeä. Osanottajia oli vuoden aikana kaikkiaan 212 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: prof. Otto Brusiin: Oikeusteorian näköaloja; fil. tri Bo Carpelan: Kring poesins uttryckssträvan; kirjailija Lasse Heikkilä: Oikeuden käsite Danten runoudessa; fil.maist. Juhani Hirvas: Psykoterapiasta ja sen kehityksestä; lääket.kand. Anja Kauppala: Analyyttinen psykoterapia ja ihmisenäolemisen ongelma; fil. tri Raili Kauppi: Integraalin käsite, Mitä on luku?, Mahdollinen ja välttämätön, Oikeuden käsite Leibnizin filosofiassa, Ihmisen probleema uusplatonisessa filosofiassa, Merkki ja merkitys; prof. Oiva Ketonen: Demokritoksen tieto-oppi; fil.maist. Seppo Kivinen: Modaalilogiikka; prof. Sven Krohn: Sämkhya, Yoga, Vedānta-advaitā, Kaśmir-śaivismi, Ihminen ja luonto, Filosofista antropologiaa; lakit. tri Osvi Lahtinen: Oikeuden käsitteestä; fil.maist. Carl Lesche: Käsitteet terveys ja terapia; lakit.lis. Kaarle Makkonen: Filosofian vaikutus oikeustieteen menetelmissä; arkkitehti Keijo Petäjä: Asuminen mentaalihygienisenä probleemana; dr C. J. Puts: Den kanoniska rätten; prof. Uuno Saarnio: Immanuel Kantin kategoriooppi, Reaalilukujen perusteista, Matemaattisen logiikan olemus, Tyyppteoria, Relaatioiden logiikka, Hyperbolinen geometria, Logiikan geometriaa, Oikeus ja logiikka, Transfinitiittiset laskutoimitukset, Kardinaaliluvut (2 esitelmää), A priori, Loogiset antino-

miat, Logiikan merkitys filosofiassa; fil. tri Kalle Sorainen: Kierkegaardin eksistentiaismi, Sokrates; yliopp. Kari Turunen: Aristoteleen politiikka, Oikeuden käsite Aristoteleella, Aristoteleen etiikka; lääket. lis. Achilles Westling: Rikollisuus sosiaalipsykologisena probleemana, Rikollisuus yksilöpsykologisena probleemana; fil. lis. Touko Voutilainen: Kasvatus oikeudenmukaisuuteen, Oikeuden käsite historiassa.

Logiikan kerhoa johti fil. lis. Raili Kauppi. Kerho kokoontui 45 kertaa. Osanottajia oli kaikkiaan 20. Kerhossa käsiteltiin loppuun A. N. Whiteheadin ja Bertrand Russellin teoksen »Principia Mathematica» toinen osa.

Kirjallisuuserkerhon puheenjohtajana toimi kirjailija Lasse Heikkilä. Kerho kokoontui kaksi kertaa. Osanottajia oli yhteensä 102 henkeä. Fil. tri Kalle Sorainen piti esitelmän: Kierkegaard ja kaunokirjallisuus. Lisäksi järjestettiin Sillanpää-ilta, jossa esitelmöitsijöinä toimivat prof. Aatos Ojala, rva Saara Kuitunen ja fil. tri Sorainen.

Cercle de la littérature française, jonka puheenjohtajana toimi M. Jacques Le Louarn, kokoontui 17 kertaa. Läsä oli keskimäärin 25 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: M. Jacques Fol: Jacques Prévert; Mme Claude Grège: Apollinaire, Arthur Rimbaud, Montherlant; M. Jacques Le Louarn: Albert Camus in memoriam, Le cinema français (lyhytfilmiesityksin), Poésie et provinces de France, Le message de Saint Exupéry, Saint Exupéry — poète de l'aviation, Les courants littéraires de notre temps, L'archipel des — ismes dans la peinture moderne (rainaesityksin), Jean Cocteau, Aragon, Francois Mauriac — le poète, Le réveil social du XIX—XX siècles; M. Monfort: La Fontaine; Mme Tausti: La belle époque.

Circulo Español kokoontui 5 kertaa. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 10 henkeä. Kerhon puheenjohtajana toimi Sr Ramón Zulaica. Pidettiin seuraavat esitelmät: Sr Manuel Tinoco Polanco: Evolución de la antigua literatura española, La literatura picaresca; Sr Ramón Zulaica: Cervantes, Lope de Vega.

Kallion sivukirjasto. Psykologian kerhoa johti alkuvuoden fil. lis. Sirkka-Liisa Meri, loppuvuoden fil. lis. Raili Kauppi. Kerho kokoontui 6 kertaa ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 20 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: Valtiot. tri Elina Haavio-Mannila: Karjalaisista suurperheistä; fil. maist. Pentti Ikonen: Kosketus piilotajuntaan; fil. lis. Raili Kauppi: Aristoteleen psykologia, Leibniz psykologian historiassa; fil. lis. Sirkka-Liisa Meri: Mielenterveydestä; yliopp. Kari Turunen: Aristoteleen etiikka.

Kirjallisuuserkerhoa johti alkuvuoden fil. lis. Sirkka-Liisa Meri, loppuvuoden fil. lis. Raili Kauppi. Kerho kokoontui 6 kertaa ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 26 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: kirjailija Pekka Haukinen: Moderni ja vanha runo; kirjailija Pentti Holappa: Miten kirjoitan; kirjailija, fil. maist. Mikko Kilpi: Kirjallisuuden ja taiteen arvostamisesta eri aikoina; hra Mauno Makkonen: Hajakuvia Tatu Vaaskivistä; kirjailija Aila Meriluoto: Harry Martinsonin »Aniara»; kirjailija Olli-Matti Ronimus: Nykylyriikasta.

Musiikkikerhoa johti laulajatar Esteri Parviainen. Kerho kokoontui 14 kertaa. Kuulijoita oli keskimäärin 32. Musiikki-illoissa esitettiin kaikkiaan 76 musiikki-teosta. Johdatuksina pidettiin seuraavat esitelmät: kapellimestari Kai Chydenius: Tšaikovskin sinfonioista, Heinrich Schütz; taiteilija Antero Karttunen: Debussy — impressionismin luoja, Vanhaa italialaista musiikkia (1200—1500-luvuilta); taiteilija Jouko Linjama: Bach; säveltäjä Seppo Nummi: Hugo Wolf — syntymän 100-vuotis-

muisto; taiteilija Ilkka Oramo: Alban Berg; taiteilija Juhani Raiskinen: »Le Six»-ryhmä (Aurie, Doroy, Honegger, Tailleferre, Satie); taiteilija Erkki Salmenhaara: Anton von Webern; taiteilija Olavi Tapio: Haydnin ja Mozartin jousikvartetoista, Bela Bartok; kapellimestari Timo Teerisuo: Mozart; taiteilija Jussi Törnvall: Richard Strauss; pianotaiteilija Kurt Walldén: Frederic Chopin — 150-vuotismuisto.

M al m i n s i v u k i r j a s t o. Kirjastokerhossa luettiin kevätkaudella kirja »Löytöretkillä taiteen maailmassa» loppuun (ss. 71—171). Kirjastonhoit. Anelma Talvela kertoi Egyptin ja Palestiinan matkastaan. Kerho kokoontui 6 kertaa. Osanottajia oli 14, kokouksissa oli läsnä keskimäärin 6.

N i k k i l ä n s a i r a a l a k i r j a s t o n kirjastokerho kokoontui 22 kertaa ja kerhoilloissa oli osanottajia keskimäärin 20. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: rva Maj-Lis Bruun: Rousseau, Voltaire; yliopp. Kaarina Brusiin: Antoine de Saint-Exupéry; fil. lis. Raili Kauppi: Leibniz; sair. hoit. Saimi Kylmä: Kersti Bergroth; nti Sylvia Lahti: Friedrich Nietzsche; fil. maist. Kyllikki Lindeqvist: Uskonto ja psykologia; yliopp. Ritva Majuri: Tacitus ja hänen Germaaniensa; hra Mauno Makkonen: Aaro Hellaakosken runoudesta; sair. hoit. Helena Multala: Mika Waltarin »Feliks Onnellinen»; yliopp. Leo Mäkelä: Anatole France; lausuntatait. Helena Notkonen: Maria Jotuni; fil. maist. E.-M. Tammekann: A. H. Tammsaare; hra C. P. Teckenberg: Musiikki kautta aikojen I—II; yliopp. Timo Teerisuo: Mozart; yliopp. Kari Turunen: Ilias ja Odyseia, Klassillisten kielten vaikutuksesta nykysuomeen, Papyrologia; ylihoit. Enni Unkila: Albert Schweitzer, Juhani Aho.

Kirjastokerho vietti 20. 12. joulujuhlan, jossa etupäässä potilaat esiintyivät ohjelman suorittajina.

Kirjastokonsertteja järjestettiin vuoden aikana 46, joissa kuulijoina oli keskimäärin 31 henkeä. Konserteissa kuultiin äänilevyiltä mm. seuraavien säveltäjien teoksia: Bach, Bartok, Brückner, Chopin, Frank, Glasunov, Haydn, Händel, Mozart, Prokofjev, Ravel, Sibelius, Tšaikovski, Verdi, Vivaldi. Lisäksi esiintyivät konserteissa seuraavat henkilöt: viulutait. Heidi Lilius: Händelin ja Sibeliuksen sävellyksiä; laulunopisk. Rauha Martikainen: Händelin, Kilpisen ja Madetojan lauluja; nti Nora Pauho: Tšaikovskin ja Griegin pianosävellyksiä; laulajatar Karin Kullberg-Vilhiö: Schubertin, Sibeliuksen ja Kilpisen lauluja.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat kertomusvuonna 4 877 129 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan mk	Tilien mukaan mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	3 000 000	3 721 424
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	150 000
Henkilökunnan luontoisedut	345 540	462 830
Henkilökunnan käteisvuokrat	421 320	542 875
Yhteensä	3 916 860	4 877 129

Menot. Kertomusvuoden talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 241 361 124 mk, v:lta 1959 siirtyi 2 326 221 mk ja vuoden aikana merkittiin tilisiirtoina 7 277 542 mk, joten käytettävissä oli yhteensä 250 964 887 mk. Menot tilien mukaan nousivat 255 676 452 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoeriin:

28. Kaupunginkirjasto

Menoerät	Määrärahat mk	Menot ¹⁾ tilien mukaan mk	Siirto v:een 1961 mk	Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	294 000	266 000	—	+ 28 000
Vakinaiset viranhaltijat	120 531 476	120 531 476	—	—
Tilapäiset viranhaltijat.....	7 066 164	7 066 164	—	—
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	4 500 000	4 402 666	—	+ 97 334
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityökorvauk- set	3 300 000	3 053 766	—	+ 246 234
Muut palkkamenot	13 094 000	14 106 488	—	— 1 012 488
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	7 100 000	6 774 287	—	+ 325 713
Vuokrat	26 296 626	26 296 626	—	—
Lämpö.....	3 046 450	2 024 603	—	+ 1 021 847
Valaistus	5 000 000	4 951 083	—	+ 48 917
Siivoustarvikkeet	350 000	330 768	—	+ 19 232
Vedenkulutus	65 750	81 395	—	— 15 645
Puhtaanapito	477 200	422 364	—	+ 54 836
Kaluston hankinta	4 000 000	5 026 656	—	— 1 026 656
Kaluston kunnossapito	950 000	948 778	—	+ 1 222
Painatus	1 537 584	1 422 692	114 892	—
Kirjallisuus.....	30 367 000	33 348 534	3 018 466	— 6 000 000
Sidonta	21 088 637	22 488 358	1 600 279	— 3 000 000
Tarverahat	1 900 000	2 133 748	—	— 233 748
Yhteensä	250 964 887	255 676 452	4 733 637	— 9 445 202

Kirjallisuusmäärärahojen käyttö. Kirjallisuuden ostoon käytettiin kertomus-
vuonna 29 895 519 mk. Summa jakaantui erikielisen kirjallisuuden kesken seura-
vasti:

	mk
Suomalainen kirjallisuus	21 848 142
Skandinaavinen »	6 247 342
Saksalainen »	832 268
Englantilainen »	577 272
Ranskalainen »	150 197
Muunkielinen »	76 233
Muut kirjat	164 065
Yhteensä	29 895 519

	mk
Aikakauslehdet	2 887 815
Mikrofilmit	565 200
Sidonta	22 488 358
Kaikkiaan	55 836 892

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yritykset. Kirjastolautakunta valvoi
seuraavien yleishyödyllisten yritysten saamien avustusten käyttöä: Kirjoja sokeille,
Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö sekä Bragen leikekokoelma.

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset.